

О‘ЗBEKISTONNING YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH VA GLOBAL**MUAMMOLARGA YECHIM**

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali

Tarix yo‘nalishi 1-kurs talabasi

Inombekov ozodbek nasibillo o‘g‘li.**ANNOTASIYA:**

Mazkur maqola. O‘zbekiston Respublikasi yashil iqtisodiyotga o‘tishda bir necha muhim qadamlarni tashlamoqda. Bu iqtisodiyotning asosiy maqsadi, resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilishdir. Biroq, global muammolar, masalan, iqlim o‘zgarishi, suv tanqisligi va chiqindilar masalasi O‘zbekistonga ta’sir qilmoqda. Mamlakat, bu muammolarni yechish uchun xalqaro hamkorlik va innovatsion texnologiyalarni jalb etishga intilmoqda. O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tishi: muammolar imkoniyatlar haqida muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: Yashil iqtisodiyotning rivojlanishiga qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirishga ekologik xavfsizlikni oldini olishga imkon beruvchi strategiyalar bor.

АННОТАЦИЯ

та статья. Республика Узбекистан предпринимает несколько важных шагов по переходу к зеленой экономике. Основная цель этой экономики – рациональное использование ресурсов и охрана окружающей среды. Однако глобальные проблемы, такие как изменение климата, нехватка воды и отходы, затрагивают Узбекистан. Страна стремится привлечь международное сотрудничество и инновационные технологии для решения этих проблем.

Переход Узбекистана к зеленой экономике: обсуждаются проблемы и возможности.

Ключевые слова: Существуют стратегии, которые позволяют развитию зеленой экономики препятствовать развитию возобновляемых источников энергии и экологической безопасности.

Abstract

This article. The Republic of Uzbekistan is taking several important steps in the transition to a green economy. The main goal of this economy is the rational use of resources and environmental protection. However, global issues such as climate change, water scarcity and waste are affecting Uzbekistan. The country seeks to attract international cooperation and innovative technologies to solve these problems. Uzbekistan's transition to a green economy: challenges and opportunities are discussed.

Keywords: There are strategies that allow the development of green economy to prevent the development of renewable energy sources and environmental security. Bugungi kunda iqlim o'zgarishi, tabiiy resurslarning kamayishi va atrof-muhit ifloslanishi global muammolar sirasiga kiradi. Ular iqtisodiy faoliyatni ekologik barqarorlik bilan uyg'unlashtirishni talab qiladi. Yashil iqtisodiyot - bu iqtisodiy o'sish va ekologik barqarorlikni birlashtiradigan yondashuvdir. Buning maqsadi, iqtisodiy rivojlanish jarayonida atrof-muhitni muhofaza qilish hamda resurslardan oqilona foydalanishdir. Yashil Iqtisodiyotni Rivojlantirish Yechimlari

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun bir nechta yechimlar va strategiyalar mavjud: Qayta Tiklanuvchi Energiya Manbalari: Quyosh va shamol energiyasini rivojlantirish orqali energiya ta'minotini diversifikatsiya qilish. Energiya Tejjash Texnologiyalari: Energiya samaradorligini oshirish va energiya iste'molini kamaytirish uchun innovatsion texnologiyalarni joriy etish.. Tabiiy Resurslardan Foydalanish: Suv, tuproq va boshqa tabiiy resurslardan barqaror va samarali foydalanish. Ekologik Qayta Qayta Foydalanish: Qattiq chiqindilarni kamaytirish va

ularni qayta ishlash bo'yicha dasturlarni amalga oshirish. Ekologik Sanoat: Sanoat ishlab chiqarishda ekologik toza va barqaror texnologiyalarni tadbiq etish.. Ta'lim va Jamoatchilikni Jalb Qilish: Aholini yashil iqtisodiyot va ekologiya masalalari haqida xabardor qilish. Ushbu strategiyalar O'zbekistonning barqaror iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shadi O'zbekistonning Global Muammolari

O'zbekistonning global muammolari orasida iqlim o'zgarishi, suv resurslarining cheklanishi, va ekologik ifloslanish mavjud. Bu muammolar yashil iqtisodiyotga o'tishga zarurat tug'diradi. Yashil Iqtisodiyotni Rivojlantirishning Eng Katta Yechimi Yashil iqtisodiyotga o'tish uchun eng katta yechim qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirishdir. . Qayta Tiklanuvchi Energiya: Quyosh va shamoldan ishlab chiqilgan energiya resurslarini kengaytirish, energiya mustaqilligini ta'minlaydi.. Suvni Tejash Texnologiyalari: Qishloq xo'jaligida suvni samarali foydalanish va yangi irrigatsiya texnologiyalarini joriy etish. Sanoatni Ekologiyalashtirish: Sanoat jarayonlarida chiqindilarni kamaytirish va resurslarni qayta ishlash.. Ta'lim va Ommaviy Axborot: Aholini yashil iqtisodiyot tamoyillari haqida o'rgatish va jamoatchilikni jalb qilish. Ushbu yechimlar O'zbekistonning barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning Global Muammolari O'zbekiston global muammolar bilan to'qnashmoqda. Ularning asosiylari: Iqlim O'zgarishi: Haroratning ko'tarilishi va namlik darajasining o'zgarishi qishloq xo'jaligiga salbiy ta'sir qiladi. Suv Resurslarining Kamayishi: Foydalanishning ko'payishi, iqlim o'zgarishi va boshqaruv muammolari natijasida suv resurslari kamaymoqda. Ekologik Ifloslanish: Sanoat chiqindilari va qishloq xo'jaligi pestitsidlari tuproq va suvni ifloslantirmoqda. Yashil Iqtisodiyot Muammolar Sabablari Yashil iqtisodiyotga o'tishda duch kelinadigan muammolar: Moliya Yetishmasligi: Yashil texnologiyalarni joriy etish uchun mablag' va investitsiyalar yetarli emas. Taqdim Qilinayotgan Ta'limning Yetarli Bo'lmasligi: Yashil iqtisodiyot tamoyillari va texnologiyalari haqida yetarli bilim yo'qligi. Ijtimoiy Ruxsat: Ommaviy axborot va odamlarni ishtirokga jalb qilishda yetishmovchilik.. An'anaviy Qorin Yondashuvlari: An'anaviy iqtisodiy va ijtimoiy yondashuvlar yangi metodlarga qarshi to'siq bo'lishi

mumkin. Ushbu muammolarga qarshi kurashish O'zbekistonning barqaror rivojlanishi uchun muhimdir. O'zbekistonda suvdan foydalanish, ayniqsa, samarasiz, mamlakatning yalpi ichki mahsulot birligiga to'g'ri keladigan energiya sarfi Yevropa va Markaziy Osiyo mintaqasidagi o'rtacha ko'rsatkichdan qariyb uch baravar va qo'shni Qozog'istonniki bilan ikki baravar yuqori. Shu bilan birga, shahar va sanoat manbalaridan havoning zarrachalari bilan ifloslanishi shamol tomonidan urilgan qum va buzilgan yerlarning changlari bilan kuchayadi. Aholining salmoqli qismi muntazam ravishda zararli deb hisoblangan havo sifatiga duchor bo'ladi. O'zining yashil ambitsiyalarini qondirish uchun O'zbekiston uchta vaqt oralig'ida: shoshilinch, yaqin va uzoq muddatli davrga bo'lingan ushbu va boshqa muammolarni hal qilishi kerak. Mamlakatning qishloq xo'jaligiga yo'naltirilgan iqtisodiyoti va aholi zich joylashgan hududlarda havoning bosqichma-bosqich yomonlashishini hisobga olgan holda, uning eng dolzarb yashil ustuvorliklari havo sifatini yaxshilash, yer va suvdan barqaror foydalanish bo'ladi. Bunga landshaftni tiklash, suvni samarali boshqarish va havo ifloslanishini kamaytirish choralari orqali erishish mumkin. Yerdan barqaror foydalanish O'zbekistonda kengayishi kerak bo'lgan muhim amaliyotdir. Iqlimga asoslangan qishloq xo'jaligi amaliyotlari erdan foydalanish barqarorligini yanada oshiradi. Uzoq muddatda mamlakat qishloq xo'jaligidan qimmatroq, yaxshi haq to'lanadigan tarmoqlarga o'tishni ta'minlash yaxshi bo'lardi. Buning uchun qishloq xo'jaligi ishchi kuchining bir qismini, xususan, eng zaif ayollar va yoshlarning qayta malakasini oshirish kerak. Suv narxlarini belgilash va sug'orish uchun investitsiyalar orqali suvdan foydalanish samaradorligini oshirish eng katta ustuvor vazifa bo'lishi kerak, suvdan foydalanishning ma'lum chegaralari ushbu yangi ustuvorliklarning bir qismidir. Kam uglerodli oqilona siyosat O'zbekistonda kam uglerodli energiya va energiya samaradorligiga o'tish uchun zarur rag'batlarni beradi. Xalqaro valyuta jamg'armasi va Jahon bankining uglerod narxini baholash vositasi tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda uglerod narxi qo'shimcha fiskal daromad sifatida YIMning 5 foizigacha bo'lishi mumkin, bu yashil loyihalarni moliyalashtirish yoki uy xo'jaliklariga iqtisodiy ta'sirni yumshatish uchun ishlatilishi mumkin. Bundan

tashqari, ish o‘rinlarini yaratish va resurslarni qayta joylashtirish strategiyalari yashil o‘tishning ba’zi ijtimoiy xarajatlarini kamaytirishga yordam beradi. Global yashil o‘tish yangi ish o‘rinlari yaratish va ekologik barqarorlikni ta’minlash uchun katta imkoniyatlar yaratadi va O‘zbekiston bu imkoniyatlardan foydalanish uchun yaxshi mavqega ega. Ish joylari va atrof-muhit natijalarini optimallashtiradigan sohalar qatoriga sog‘liqni saqlash, ta’lim, moliya va iqlimga mos konchilik kiradi. Mamlakatdagi eng yirik bandlik sohasi bo‘lgan qishloq xo‘jaligi qimmatroq sanoatga o‘tish va ekotizim xizmatlari yordamida yerdan foydalanishni optimallashtirish orqali yanada ko‘proq yashil ish o‘rinlarini ta’minlash va turmush darajasini yaxshilash salohiyatiga ega. Bundan tashqari, qayta tiklanadigan energiya manbalari va boshqa innovatsion texnologiyalarga asoslangan, xuddi shunday yashil salohiyatga ega bo‘lgan tarmoqlarning kengroq ro‘yxati qo‘shimcha tahlilga loyiqdir. Yashil iqtisodiyotga o‘tish muvaffaqiyatini ta’minlash uchun davlat sektori va yashil moliyani jalb qilish juda muhimdir. Siyosiy chora-tadbirlar yashil sektorda yangi ish o‘rinlarini yaratish orqali ijtimoiy xarajatlarni kamaytirish bilan birga moliyalashtirishdagi bo‘shliqni bartaraf etishi kerak. Bundan tashqari, siyosat eng ko‘p zarar ko‘rganlarni qayta tayyorlash, qayta joylashtirish va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash imkonini berishi kerak. Ushbu chora-tadbirlar O'zbekiston hukumati tomonidan Jahon banki ko‘magida ishlab chiqilayotgan Uzoq muddatli dekarbonizatsiya strategiyasining bir qismi bo‘lishi mumkin. Qiyinchiliklardan imkoniyatlarga dunyo yanada barqaror kelajak sari intilayotgan bir paytda O‘zbekiston global energetika ko‘rsatkichlariga, xususan, yuqori energiya va uglerod intensivligi nuqtai nazaridan javob berishda jiddiy muammolarga duch kelmoqda. Ushbu shartlar mamlakatni tashqi savdo siyosat oldida zaif holga keltiradi. Biroq O‘zbekiston global yashil o‘tish jarayonini o‘zlashtirib, atrof-muhit va iqlim siyosatini kuchaytirish orqali bu muammoni imkoniyatga aylantirishi mumkin. Aksariyat mamlakatlar iqlim o‘zgarishiga qarshi kurashish uchun past uglerodli siyosatni qo‘llayotgani sababli, uglerodni ko‘p iste’mol qiladigan mahsulotlarga global talab o‘rta va uzoq muddatli istiqbolda kamayadi. Bu O‘zbekistonning ko‘p uglerodli eksportiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi, mamlakat yalpi

ichki mahsuloti va farovonligiga ta'sir qilishi mumkin. Keyinchalik ugleroddan voz kechish ancha qimmatga tushadigan texnologiya va tizimlarga yopishib qolmaslik uchun O'zbekiston o'z iqtisodiyotini yashillashtirish jarayonini darhol boshlashi kerak. Yashil maqsadlarga ustuvorlik berish bozor iqtisodiyotiga kengroq o'tishda davom etayotgan sa'y-harakatlarning ajralmas qismi bo'lishi kerak. Resurs samaradorligini oshirish, yashil bandlik va moliyani rivojlantirish kabi boshqa yashil choralar ham O'zbekistonga yaqin muddatli foyda keltirishi mumkin. Biroq mamlakat yashil o'tishning jamiyatga ta'sirini ham hisobga olishi kerak. Yashil sektorlarni qo'llab-quvvatlash hamda uglerodni ko'p talab qiladigan faoliyatdan voz kechish investitsiyalar va ish o'rinlari yaratish sxemasini o'zgartirib, g'oliblar va yutqazuvchilarni yaratadi. Eng ko'p zarar ko'rgan kompaniyalarga yordam ko'rsatish juda muhimdir. Jahon banki O'zbekistonning yashil va inklyuziv o'sishni amalga oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlarini qo'llab-quvvatlashga sodiqdir. Atrof-muhitni muhofaza qilish siyosati va islohotlarning to'g'ri aralashmasini qabul qilish orqali mamlakat yashil, bardoshli va inklyuziv kelajakning mukofotlarini olishi mumkin. Iqtisodiy o'sish va rivojlanish uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etayotgan global yashil o'tish davrida O'zbekiston o'z kelajagini ta'minlash uchun barqaror siyosatni qabul qilishi kerak.

Xulosa: O'zbekiston respublikasi yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida bir qator muhim chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. Yashil energiya manbalaridan foydalanish, qayta tiklanuvchi energiya loyihalarini rivojlantirish va ekologik toza texnologiyalarni joriy etish orqali iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishni maqsad qilgan. Global Muammolarni Hal Etish O'zbekiston global muammolarga qarshi kurashda xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga katta e'tibor bermoqda. Iqlim o'zgarishi, suv taqchilligi va ekologik oqibatlar kabi muammolarni hal etish uchun innovatsion yondashuvlar va barqaror rivojlanish strategiyalarini qo'llamoqda. Natijada, O'zbekiston yashil iqtisodiyotga o'tish orqali nafaqat o'z resurslarini samarali boshqarish, balki global muammolarni hal qilishda faol qatnashish imkoniyatiga ega

bo'lmoqda. Bu jarayon nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki ekologik barqarorlikni ham saqlab qolishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). "O'zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha bo'lgan barqaror rivojlanish maqsadlari."
2. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. (2022). "Qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlar."
3. Jahon banki. (2021). "O'zbekistonda yashil iqtisodiy"
4. BMTning Taraqqiyot dasturi (UNDP). (2022). "O'zbekistonda ekologik barqarorlikni ta'minlash: muammolar va yechimlar."
5. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD). (2020). "Yashil iqtisodiyot: global tendentsiyalar va strategiyalar."